

Jézus és a pénz - „ahol a kincsöd, ott a szíved is” (Mt 6,21)

A pénz meghatározza az életünket. A keresztényekét is. Sokszor jobban mint a hitünk. Valaki minden kiadásáról naplót vezetett, és abbahagyta, amikor rádöbbsent, hogy egész estéjét a pénzével való törődés foglalja le és már nincs ideje szentírásolvasásra. Valaki rájött, hogy ugyanezt a szerepet a TV és az internet tölti be. Valaki szégyellte megmutatni legjobb barátjának, hogy hol lakik, nehogy észrevegye, milyen szegények. Sokszor azt mondjuk, rendben vagyunk Istennel, de egy újabb számítógépes játék megismerésére több időt fordítunk mint istenkapcsolatunkra. Azt, hogy mi az értékrendünk, az mutatja meg, hogy mivel töltjük az időnket, mire költjük a pénzünket és mire használjuk a szívünket. Te mire költöd a pénzedet? Másokra mennyit fordítasz belőle? Istennek, szegényeknek is jut? Szent Ambrus azt mondta, hogy „a gazdagok feleslege a szegények tulajdona”. Jézus még tovább megy, amikor a szegény asszony két fillérét észreveszi, aki utolsó fillérét, saját megélhetését áldozta Istennek. Az Evangélium arra tanít, hogy ne csak a feleslegünkből, hanem a szükségesből is bátran adjunk. Jó, tömött, túlsorduló mértékkel, mert amilyen mértékkel mi mérünk, olyannal mérnek majd nekünk is. Ahogy Aranyszájú Szent János mondja: „amíg a templomot ékesíted, vedd észre nyomorgó testvéredet is: mert ő értékesebb templom mint a kőből való. Mert soha sehol nincs felróva, hogy azokat nem tette volna meg valaki; viszont, aki ezt nem teszi meg, arra a pokol vár és az örök tűz”.

Isten országában testvérek vagyunk. A testvérek pedig mindent megosztanak egymással. Nemcsak a vagyonukat, játékaikat, dolgaikat, hanem gondolataikat, érzéseiket is. Az első jeruzsálemi keresztény közösségről azt olvassuk, hogy mindenük közös volt és egy volt a szívük és a lelkük. A jövőben csak ott lesz templom, ahol ilyen közösségek vannak. Németországban templomokat adnak el. Csehországban a prágai Szent Mihály katedrális is erre a sorsra jutott, s jelenleg techno party-k és sztriptíz show-k helyszíne. Az Egyháznak csak ott lesz jövője, ahol életképes, önfentartó közösségei lesznek, akik vagyonukból gondoskodnak a közösség az istentisztelet és a szegények szükségleteiről. „Nem is akadt köztük szűkölködő” – olvassuk az Apostolok Cselekedeteiben. Az ószövetségi emberek tizedet adtak mindenből, mi többet kaptunk náluk, nekünk Krisztusunk van, s mégis szűkkeblűbbek vagyunk sokszor, pedig önmagunkkal tartozunk Istennek. Sokszor öntudatlanul is a Mammon uralma alá kerülünk. Ez többek között abban lepleződik le, hogy legtöbbször a továbbtanulás kérdésében szinte automatikusan a pénzes szakmák közül választanak, sokan még személyes érdeklődésük ellenére is. A kereslet-kínálat határozza meg az életünket és „foglalkozásunkat”, s nem a hivatástudatunk, így egyre személytelenebbekké válunk. A pénz arra való, hogy szeressünk vele. Mára megfordult a helyzet: a kapcsolatainkat használjuk fel vagy áldozzuk be azért, hogy még több pénzhez jussunk. Még Egyházon belül is feladataink, project-jeink uralkodnak rajtunk. A pályázati pénzek, amit a templomtető renoválásához vagy egy programhoz nyertünk vagy nyerhetnénk foglalják le figyelmünket s nem a jézusi közösség építése vagy az Evangélium megélése. Pályázati projektek, programok, feladatok végrehajtásához közönséget szervezünk, s nem pedig a közösség szolgálatába állítjuk anyagi forrásainkat.

A pénz beszél – mondják. Nekünk át kell törnünk a pénz uralmát. Isten országában köztünk a szegénynek is helye van. Evangéliumi egyszerűsége, szegénysége törekszünk, hisz ez a szabadság forrása. Minél több tárgyunk van, annál több időt törődünk velük, s fordítunk használatára. Sokan több időt fordítanak egy konyhai kisgép működésének megismerésére, mint az imádságra, szentírásolvasásra. Akinek kevesebb időt kell töltenie dolgaival, az új telefon kezelési útmutatójának átolvasásával, újabb bankszámla nyitásával, divatjamúlt ruhái cseréjével, annak több ideje jut a személyességre az emberekkel és az Istennel való kapcsolatában. Boldogok a szegények, mert övék a mennyek (Isten) országa. Ezért régiós táborainkba szegény gyerekeknek is el kell tudni jönnie. Segítsük ki, vegyük észre Őket. Ne tápláljunk túlzott igényeket. Találkozóinkon is azért kellene, hogy minél egyszerűbb legyen az ebéd, hogy ne alázzuk meg a szegényebb plébániát azzal, hogy ők ne engedhessék meg maguknak, hogy legközelebb vendégül lássanak. Ezért is próbálunk szerényen öltözködni, s nem hivalkodó műszaki cikkeket vásárolni, mert azzal is megalázzhatjuk a másik embert, azt az üzenetet küldve felé, hogy annyit érsz, amid van, s amit megvásárolsz. Ez az életszemlélet pedig tartalmatlan élethez vezet. „A nyolcvanas évek a szerzésről szóltak: a gazdagság, hatalom, hírnév szerzéséről. De az ember hiába szerez meg mindent, amit csak akar, mégis ürességet érez. Minden hatalmam odaadnám, csak hogy egy kicsit többet lehessenek a családommal. Egy halálos betegség kellett hozzá, hogy rádöbbenjek erre.” Lee Atwater utolsó kampánybeszéde, Life, 1991.

A San Diego-i Egyetem pszichológiai professzora mondta: „Az emberek pótkapcsolatokat alakítanak ki kocsijukkal, számítógépükkel, videolejátszójukkal és a bankszámlájukkal”: „Toyota, imádlak azért, amit értem teszel!” „Ha túl szorosan magadhoz kötsz valakit, akit szeretsz, az illető elhagyhat... Ölelj magadhoz egy érzékeny finom kasmírsálát, amilyen szorosan csak tetszik. Az sohasem fog hűtlenül elhagyni.” – harsog a reklámokból. Sohanemvolt szükségletek felkeltése, a bevásárlóközpontok teológiai szintre emelése miatt állandó elégedetlenségben él pszichésen kóros szinten a magyar társadalom nagy része. A pénz, a birtoklás vagy a szexuális teljesítménye révén akarja elismertség utáni vágyát betölteni. Ifjúkorunktól fogva súlykolják belénk, hogy megvetendők és tökéletlenek vagyunk bizonyos termékek hiányában. Általános az elégedetlenség egy olyan országban, ahol több és jobb étellel etetik a kutyákat, mint amilyenhez a föld embernépességének egynegyede hozzájut. A baj gyökere embervoltunk, teremtményi korlátozottságának visszautasítása. Szegénységünk kiszolgáltatottságától való menekülés. Sebezhetetlenek akarunk maradni, ezért menekülünk a szeretet kockázataitól. A másik ember szabadsága kiszámíthatatlan tényező, nem uralhatjuk, nem vásárolhatjuk meg, ezért félünk a bizalomra és szeretetre épülő elkötelezettségtől: „Problémamentes kapcsolat” AMC autóval. „A szerelem élvezete és fizetni sem kell” (Honda). A kivezető út: szegénységünk elfogadása

és önmagunk elajándékozása, kiszolgáltatása ahhoz az Istenhez hasonlóan, aki elszenvedi a hűtlenségnek és a szeretet visszautasításának kockázatát, s aki törekény gyermekként, majd keresztre feszített szeretetként sebezhetővé teszi magát.

Az Úr Jézusnak is volt pénze. Ács munkájáért kapott fizetést, s abból tartotta el édesanyját és magát. Nyilvános működésük idején Júdás volt a pénztáros, aki ellopkodta a pénz egy részét. Csak úgy lophatta el, ha volt pénzüik. Szamária városába beküldte tanítványait, vegyenek ennivalót. Utolsó vacsorán kérdezte az apostolokat, volt, - e hogy nem volt mit enniük? Ha nem kaptak, vettek. Egyszer csodával szerzett pénzt, Péterért és magáért megfizette a templom adót, hal torkából kiszedett pénzzel, amikor kérdezték, hogy fizet – e templom adót? Ezekből következik, hogy nem volt milliárdos, és nem volt esküdt ellensége a pénznek.

Amennyiben tanítását akarjuk megérteni, a kincsről vallott gondolatát kell vizsgálnunk. A kincs elsősorban pénzt jelent, továbbá aranyat, ezüstöt. Jelent mindenféle anyagi javakat. Átvitt értelemben kincsnek nevezzük, amit az ember nagyra értékel, szeret. Ebben a tágabb értelemben kincs a szülőknek a gyermek, az egészség, szerelem, stb. Az Úr Jézusnál elsődleges kincs Isten irántuk való szeretete. Az Úr Jézus azt mondta, ahol a kincsed, ott a szíved. Amit nagyra értéksz, azt szeretet, ott járnak a gondolataid, azért hozol áldozatot, annak örülsz, stb. A világ óriási többsége a pénzért hoz a legtöbb áldozatot, attól várja boldogságát. A civilizációs fejlődés egy korábbi szakaszában az emberek mindent megszemélyesítettek. Amit nagyra értékelték, azt istennek tekintették. A pénz isten neve Kánaán földjén a mammon. Az Úr Jézus a pénzt hamis mammon istennek nevezte.

Az Úr Jézus tanításában jelentős szerepet játszottak a pénz isten ellen mondott gondolatai. Több példabeszédet is mondott: A hűtlen intéző(Lk 16, 1 sk.) Dúsgazdag és koldus Lázár (Lk 16, 19), Az esztelen gazdag (Lk 12,16 sk.). Igaz történet Zakeus megtérése, és vagyona egy részének a kiosztása (19, 1), a gazdag ifjú története (18,18). Tanításában is gyakran előjövő témák: a gazdagság veszélyei, az önkéntes szegénység jutalma, (Lk 18, 24 sk) bizalom a gondviselésben (Lk 12, 22). Jézus élete is tanít. Barlangban született. „A rókának oduja van, az ég madarának fészke, de az Emberfiának nincs hová lehajtania a fejét”(Mt 8, 19). Utolsó köntösét is elvették tőle halála előtt, s keresztfán fejezte be.

Az ember a pénztől kényelmet, rangot, tekintélyt, biztonságot, bőséget, szabadságot, vágyai megvalósításának lehetőségét várja. A vagyont a moly és rozsdá emészti, tolvaj ellopja. A mai tapasztalatról nem beszélt az Úr Jézus, amikor óriási kínálat a társadalom előtt. Mindenkinél két fokkal több kellene, mint amit el tud érni, ezért elégedetlen, rohan. Amit szerez, azt habzsolja, és egyszerre elégedetlen az el nem ért vágyak miatt, és csömör, unottság, közöny tölti be a túlfeszített élvezetek miatt. Ennek az embernek a mammon az ura, az élő Isten nem kell neki. Az elmúlt századokban eszmék irányították a társadalmat, mint hazaszeretet. ész stb. Ezek az eszmék egymás ellen is harcoltak. Végül kiütéssel győzött a pénz isten, a többi eszme megbukott. A pénz szívtelenné, önzővé, gögőssé, merevvé, habzsolóvá, iriggyé tesz. A pénz elhitei, hogy boldoggá tesz. de akinek van egy szép gyermeke, odaadná-e száz milliárdért?

A pénz önmagában nem rossz, jól kell felhasználni. A pénz nem kincs, hanem eszköz, jóra kell használni. A hűtlen intézőről szóló példabeszédben azt mondja az Úr Jézus, hogy a világ fiai a maguk nemében okosabbak a világosság fiainál, Isten gyermekeinél. Ők összeszedik erejüket, képességeiket , hogy minél nagyobb vagyont szerezzenek. Isten fiai pedig nem strapálják annyira magukat, hogy örök kincseket szerezzenek a pénzzel. A hűtlen intéző történetében mondja el gondolatait a pénzről. LK 16 10. Az anyagi javak kis érték, Isten irántunk való szeretete a nagy érték, nagy kincs, amit meg kell szerezni. Az anyagi javak nem a mienk, használatra kapjuk. (Képzeljétek el, hogy pl. egy autó, ház, hány gazdát cserél egymás után; meghalt ember visszamehetne utódok által eladott házába? Nem a mienk végleg). A pénz arra való, hogy a szükségesek meglegyenek, ezen túl arra való, hogy jót tegyünk, ajándékozzunk, szeretetet gyakoroljunk. Így megkapjuk, megszerezzük az igazi értéket, Isten szeretetét, ami a mienk örökre.

Kérdések: Elégedett vagy-e anyagi helyzetekkel? Milyen extra vágyaid vannak? Mobil telefon, cigaretta, ruhában, étkezésben? Van – e benne keserűség, mert anyagilag többre vágyódsz, mint amit kapsz? Követelőző vagy- e szüleiddel szemben. Milyen szerepet játszik szívedben az eljövendő anyagi jólét? Szoktál adni javaidból másoknak?

Te mit tudnál megosztani könnyen (játék, pénz, idő, gondolatok, érzések), s mit esik nehezedre? Van-e keresztény közösséged, s ott milyen mélységű a megosztás köztetek? Az ószövetségi ember tizedet adott mindenéből, szerinted keresztény embernek mennyire és hogyan kell támogatnia Egyházát? Milyen igényeket ismersz fel magadban, amit a média vagy a közgondolkodás kelthetett fel benned, s ami miatt elégedetlen vagy, míg meg nem szerzed, el nem éred?

